

16.3.2020

VALTIONEUVOSTON SUOSITUKSET yliopistoille, ammattikorkeakouluille, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen, perusopetuksen, esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjille koronaviruspandemian aikana

Maailman terveysjärjestö WHO ilmoitti 11.3.2020 koronaviruksen (COVID-19) laajentuneen pandemiaksi. Suomessa on todettu 15.3.2020 mennessä noin 240 laboratoriovarmistettua koronaviruksen aiheuttamaa tautitapausta.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on 12.3.2020 suosittanut kaikkien yli 500 hengen yleisötilaisuuksien perumista toukokuun loppuun saakka. Aluehallintovirastot ovat antaneet tartuntatautilain nojalla asiaa koskevat määräykset, jotka ovat voimassa 12.4.2020 asti.

Yliopistot, ammattikorkeakoulut, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen, perusopetuksen, esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjät ovat akuutin koronaviruksen leviämisen johdosta jo nostaneet varautumistasoaan. Korkeakoulut ja monet lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat päättäneet opetuksen ja ohjauksen siirtämisestä verkkovälitteiseksi, peruneet suuria joukkotapahtumia sekä rajoittaneet henkilöstönsä ja opiskelijoiden matkustamista. Toimet edistävät turvallisen opiskeluympäristön ja työympäristön takaamista opiskelijoille ja henkilöstölle, ja niitä on tärkeää jatkaa ja tehostaa, jotta viruksen leviämistä voidaan tehokkaasti ehkäistä ja hidastaa.

Valtioneuvoston suositukset

Yliopistoja, ammattikorkeakouluja, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen, perusopetuksen, esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjiä pyydetään ottamaan 18.3. alkaen seuraavat suositukset huomioon toiminnassaan:

Valtioneuvosto suosittaa, että yliopistot, ammattikorkeakoulut, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen, perusopetuksen, esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjät ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi turvaten samalla mahdollisimman hyvin opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämisen, opintojen ja tutkintojen suorittamisen sekä opiskelijavalintojen toteuttamisen.

Yliopistoja, ammattikorkeakouluja, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta sekä vapaata sivistystyötä koskeva lainsäädäntö antaa korkeakouluille ja koulutuksen järjestäjille laajat mahdollisuudet toteuttaa opetusta ja koulutusta monin eri tavoin.

Valtioneuvosto suosittaa, että varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidetään toiminnassa. Näin turvataan yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten alojen henkilöstön lasten pääsy varhaiskasvatukseen ja mahdollistetaan vanhemmille työssäkäynti. Valtioneuvosto linjaa, että ne vanhemmat ja huoltajat, joiden on mahdollista järjestää lapsen hoito kotona, menettelevät niin.

Valtioneuvosto suosittaa, että koulujen, oppilaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljetaan 13.4.2020 saakka ja lähiopetus niissä keskeytetään. Poikkeuksellisesti kuitenkin järjestetään koulussa järjestettävä esiopetus sekä perusopetuksen 1-3 luokkien lähiopetus niiden vanhempien lapsille, jotka työskentelevät yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla. Lisäksi poikkeuksena järjestetään erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden lähiopetus sitä tarvitseville, kuitenkin niin, että ne vanhemmat ja huoltajat, joiden on mahdollista järjestää lapsen hoito kotona, menettelevät niin. Edellä mainitut järjestelyt tulevat voimaan keskiviikkona 18.3.2020.

Valtioneuvosto suosittaa, että lähiopetuksen sijaan kaikkien yliopistojen, ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen järjestäjien opetus ja ohjaus järjestetään mahdollisimman laajalti vaihtoehtoisilla tavoilla, muun muassa etäopiskelua, erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä ja –ratkaisuja sekä tarvittaessa itsenäistä opiskelua hyödyntäen 13.4.2020 saakka.

Poikkeusolot eivät muuta työntekovelvoitteita tai työnantajan työnjohto-oikeutta.

Opetuksessa ja ohjauksessa, jota ei ole mahdollista toteuttaa muutoin kuin lähiopetuksena, mutta joka on opintojen etenemisen kannalta välttämätöntä, tulee huolehtia oppilaiden ja opiskelijoiden sekä opetushenkilöstön turvallisuudesta tila- ja hygieniajärjestelyin.

Opetus- ja ohjausjärjestelyissä on huomioitava ne oppilaat ja opiskelijat, jotka eivät pysty opiskelemaan itsenäisesti tai hyödyntämään erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä tai verkkoyhteyksiä.

Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen järjestäjien on varautumisessaan varmistettava koulujen ja oppilaitoksen toiminnan kannalta välttämättömien tukitoimintojen ja verkkoyhteyksien moitteeton toiminta omalta osaltaan sekä huolehdittava riittävästä oppilaiden ja opiskelijoiden sekä henkilöstön ohjeistuksesta. Ohjeistuksessa ja viestinnässä oppilaitosten on otet-

tava huomioon eri kieliryhmät. Lisäksi suositellaan, että lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät ylläpitävät opiskeluhuollon palveluita osassa toimipisteistään.

Perusopetuksen (ml. lisäopetuksen) osalta opetus suositellaan toteutettavaksi poikkeuksellisin opetusjärjestelyin. Kouluissa tehdään tarvittavat päätökset oppilaskohtaisista erityisjärjestelyistä (esim. perusopetuslaki 18 §), kuten poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä perusopetuksessa.

Opettajien tulee seurata oppilaiden osallistumista opetukseen päivittäin. Perusopetuksen osalta suositellaan, että opetuksen järjestäjät pyrkivät järjestämään alueellisesti osassa kouluista kouluruokailun sekä ylläpitämään opetuksen tukipalveluita ja oppilas- huollon palveluita.

Vaikka perusopetus (ml. lisäopetus) järjestetään lähiopetuksen sijaan poikkeuksellisilla tavoilla, tavoitteena on, että opiskelu etenee suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmien päivittämisessä tulee huomioida poikkeavien opetusjärjestelyiden vaikutus opintojen etenemiseen.

Valtioneuvosto suosittaa, että yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen järjestäjien organisoivat opetuksensa ja opintojen ohjauksen siten, että erityisesti opintojensa loppuvaiheessa olevien, kuten tänä keväänä valmistuvien, oppilaiden ja opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa tutkinto turvataan jatko-opintoihin tai työelämään siirtymisen varmistamiseksi.

Opintotukisäännökset mahdollistavat koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen huomioimisen opintotuen enimmäisajoissa ja opintojen riittävässä edistymisessä. Jos opiskelu ei ole ollut mahdollista, opintotuen maksamista voidaan jatkaa, vaikka opintosuoritusmäärä ei ole ollut riittävä, ja opintotuen enimmäisaikaa voidaan pidentää.

Yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoilla on henkilökohtaiset suunnitelmat opinnoissa etenemiseksi. Vaikka opetus järjestetään lähiopetuksen sijaan vaihtoehtoisilla tavoilla, tavoitteena on, että opiskelu etenee suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmien päivittämisessä tulee huomioida poikkeavien opetusjärjestelyiden vaikutus opintojen etenemiseen.

Työpaikalla tai muualla oppilaitoksen ulkopuolella järjestettävää koulutusta ja työharjoittelua sekä ammatillisen koulutuksen näyttöjä suositellaan jatkettavaksi, jos se on työpaikan puolesta mahdollista ja koulutuksen järjestäjä ja työnantaja arvioivat, että työympäristö on turvallinen opiskelijalle. Mikäli työpaikalla on suuri riski saada koronataartunta, on suositeltavaa, että työpaikalla järjestettävää koulutusta tai näyttöjä jatketaan vasta, kun riskiä ei enää ole. Terveystieteiden alalla tulee ottaa huomioon, että opiskelijoiden työpanosta saatetaan tarvita, mikäli terveydenhoitoon tulee henkilöstövajetta epidemian pitkittyessä.

Opiskelijavalintojen järjestäminen

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisesti järjestettävistä valinta- tai soveltuvuuskokeista ja muista lisänäytöistä. Valinta- ja soveltuvuuskokeita järjestetään etenkin osassa erityisen koulutustehtävän lukioita osana opiskelijavalintaa. Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä päättää pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestämisestä.

Valtioneuvosto suosittaa, että järjestettäessä pääsy- ja soveltuvuuskokeita lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, kiinnitetään erityistä huomiota tartuntojen leviämisen estämiseen.

Koulutuksen järjestäjät voivat lisäksi harkita mahdollisuutta luopua pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestämisestä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Opiskelijavalinnan perusteena voidaan tarvittaessa käyttää muita lisänäyttöjä, jotka eivät edellytä opiskelijan läsnäoloa samaan tapaan kuin pääsy- ja soveltuvuuskokeet.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut toteuttavat kevään 2020 opiskelijavalinnat suunnitellusti opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman aikataulun mukaisesti ja varmistavat valintaprosessille riittävät resurssit.

Mikäli opiskelijavalintojen toteuttaminen suunnitellussa aikataulussa myöhemmin vaarantuu, opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamaa päätöstä yhteishaun aikataulusta voidaan yhteisen valmistelun pohjalta muuttaa. Valintojen turvaaminen ja mahdollisiin muutostilanteisiin varautuminen edellyttää kummankin korkeakoulusektorin, Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tiivistä yhteistyötä.

Korkeakouluja pyydetään varmistamaan opiskelijavalintojen valintakokeiden tilajärjestelyissä riittävä fyysinen etäisyys kokeeseen osallistuvien välillä, hygieniasta huolehtiminen ja muu tartunnan leviämismahdollisuuden estäminen. Valintakokeiden toteuttamiseen on oltava käytettävissä riittävästi tilaa ja henkilökuntaa. Vaikka valintakoetilaisuutta ei pidetä yleisesti tartuntatautilain tarkoittamana yleisötilaisuutena, kokeiden järjestämistä ja niiden toteuttamista arvioitaessa on noudatettava valtioneuvoston antamia suosituksia.

Ylioppilastutkinnon järjestäminen

Ylioppilastutkinnon kokeet toteutetaan 13.3.2020 julkaistussa tiivistetyssä aikataulussa 23.3.2020 mennessä huomioiden terveystieteiden antamat määräykset. Menettelyllä pyritään turvaamaan tutkinnon järjestäminen, jotta mahdollisimman moni kokelas saa tutkinnon suoritettua. Tutkinnon valmistuminen mahdollistaa nuorille jatko-opintoihin hakeutumisen todistusvalinnalla myös tilanteessa, jossa korkeakoulujen suunnitelluja opiskelijavalintamenettelyjä ei pystyttäisi kaikilta osin järjestämään.

Ylioppilastutkintolautakunta on ohjeistanut kokeiden järjestämistä siten, että kokelaiden ja valvojen altistumista minimoidaan ja huolehditaan turvallisesta koeympäristöstä.

Myös ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavat tutkinnot (International Baccalaureate-, Reifeprüfung- tai Deutsche Internationale Abitur -tutkinto sekä Eurooppa-koulujen eurooppalainen ylioppilastutkinto) pyritään myös toteuttamaan normaalisti.

Opiskelijaruokailu

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä päivinä, joina opetussuunnitelma tai opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Kun koulutusta järjestetään etäopetuksena ja itsenäisenä opiskeluna, ei opiskelijoilla ole oikeutta maksuttomaan ateriaan eikä koulutuksen järjestäjällä ole velvollisuutta tarjota maksutonta ateriaa.

Koulutussopimuksella työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa sekä muiden työpaikanomaisten oppimisympäristöjen ollessa kysymyksessä suositellaan, että opiskelijat varautuvat omilla eväillä, jos he muutoin ruokailisivat oppilaitoksen ruokalassa. Koulutuksen järjestäjä kompensoi päivittäisen ruokailun opiskelijalle rahallisesti.

Asuntolatoiminta

Osalla ammatillisen koulutuksen järjestäjistä sekä yksittäisillä lukiokoulutuksen järjestäjillä on opiskelijoille tarkoitettuja asuntoloita. Valtioneuvosto linjaa, että sinä aikana, kun opiskelijoiden opetus on tämän suosituksen mukaisesti järjestetty muutoin kuin lähiopetuksena, opiskelijat asuvat kotonaan, eivät opiskelija-asuntolassa. Mikäli asuntolassa asuminen on välttämätöntä esim. koulutuksen järjestäjän maatilalla järjestettävän koulutuksen vuoksi tai siitä syystä, ettei opiskelijalla ole muuta paikkaa, missä asua, koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että asuntolaympäristö on opiskelijalle turvallinen. Asuntoloissa on varmistettava riittävä fyysinen etäisyys siellä asuvien opiskelijoiden välillä ja muutoinkin toimittava niin, että vältetään pitkäaikaista lähellä olemista. Lisäksi asuntoloissa on huolehdittava hygieniasta ja estettävä myös muilla viranomaisten ohjeistamilla tavoilla tartuntojen leviämistä.

Valtioneuvosto linjaa, että koulutuksen järjestäjien on huolehdittava siitä, että asumispalveluita tarvitseville vaikeimmin vammaisille voidaan turvata mahdollisuus jatkaa asumista asuntolassa ja saada siellä opetusta ja hoivapalveluita.

Erityiseen riskiryhmään kuuluvat

Toiminnassa pidettävissä varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä ja niiden yhteydessä järjestettävässä esiopetuksessa on lapsia ja henkilökuntaa, jotka kuuluvat perussairautensa vuoksi riskiryhmiin. Heidän osaltaan virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista

vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen heidän laittamisestaan karanteeniin.

Toiminta koronavirustartuntatapauksissa

Niissä kouluissa ja oppilaitoksissa, joissa on ollut koronavirustartuntaa, on tehty paikallisten terveysviranomaisten päätöksillä viruksen leviämistä rajaavia toimia, jotta kouluista ei tulisi paikkoja, joissa tartunnat leviävät. Näin toimitaan myös jatkossa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä sekä sellaisen opetuksen ja ohjauksen osalta, jota ei ole mahdollista toteuttaa muutoin kuin lähiopetuksena ja joka on opintojen etenemisen kannalta välttämätöntä.

Valtioneuvosto seuraa tarkasti tilanteen kehittymistä sekä terveysviranomaisten ohjeistuksia. Valtioneuvostolla on valmius tehdä tarvittaessa nopeitakin päätöksiä tilanteen muuttuessa.